

Sygn. akt III AUa 1526 /20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Daria Stanek

Sędziowie: SA Grażyna Czyżak

SA Małgorzata Gerszewska

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2020 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy G. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o kapitał początkowy oraz o rekompensatę

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku, VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 sierpnia 2020r., sygn. akt VII U 6413/19

1. Oddala apelację.

2. Zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz G. W. kwotę 480 (czteryście osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSA Małgorzata Gerszewska

,

Sygn. akt III AUa 1526/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 września 2019 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu G. W. ponownego przeliczenia emerytury z uwzględnieniem rekompensaty, ponieważ nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zakład odmówił zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia za pośrednictwem (...) sp. z o.o. w okresach od 26 kwietnia 1993 r. do 19 lutego 1994 r. na statku m/v (...) oraz od 3 czerwca 1994 r. do 3 grudnia 1994 r. na statku m/v (...), ponieważ (...) sp. z o.o. nie można uznać za płatnika składek będącego pracodawcą jak i za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń.

Decyzją z dnia 26 września 2019 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu G. W. ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego, ponieważ odmawia zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia za pośrednictwem (...) sp. z o.o. w okresach od 26 kwietnia 1993 r. do 19 lutego 1994 r. na statku m/v (...) oraz od 3 czerwca 1994 r. do 3 grudnia 1994 r. na statku m/v (...).

Odwołania od powyższych decyzji wywiódł ubezpieczony G. W. wnosząc o zaliczenie spornych okresów do pracy w szczególnych warunkach, zmianę zaskarżonych decyzji poprzez przyznania prawa do rekompensaty, właściwe ustalenie kapitału początkowego oraz zasądzenie od pozwanego organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach.

Sprawy z powyższych odwołań zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w wyroku z dnia 20 sierpnia 2020 r., sygn. akt VII U 6413/19 zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że zobowiązał pozwany organ rentowy do ustalenia wysokości należnej ubezpieczonemu G. W. emerytury z uwzględnieniem rekompensaty z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (pkt 1), stwierdził, że pozwany ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt 2) oraz zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 360 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji. Ubezpieczony G. W., urodzony (...), ma przyznaną emeryturę od 1 lipca 2019 r. W dniu 28 sierpnia 2019 r. ubezpieczony złożył w pozwanym organie rentowym wniosek o ponowne obliczenie świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem przeliczonego kapitału początkowego.

Ubezpieczony nie ubiegał się o prawo do emerytury pomostowej ani prawo do emerytury wcześniejszej. Wniosek o emeryturę złożył po ukończeniu 65 lat tj. (...)

Uprzednio decyzją z 17 listopada 2008 r. pozwany organ rentowy ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy, który na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 143.202,62 zł. Wówczas do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił następujących okresów:

- od 19 września 1984 r. do 31 grudnia 1984 r.,
- od 29 października 1985 r. do 11 stycznia 1986 r.,
- od 24 listopada 1990 r. do 23 stycznia 1991 r.,
- od 17 grudnia 1992 r. do 30 maja 1995 r.,
- od 1 września 1995 r. do 30 września 1995 r. oraz
- od 1 stycznia 1996 r. do 29 lutego 1996 r., gdyż w tych okresach ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym. Ubezpieczony nie kwestionował tej decyzji.

W dniu 1 sierpnia 2019 r. pozwany z urzędu ponownie ustalił wartość kapitału początkowego, który na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 147.039,86 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił następujących okresów:

- od 19 września 1984 r. do 31 grudnia 1984 r.,
- od 29 października 1985 r. do 11 stycznia 1986 r.,
- od 24 listopada 1990 r. do 23 stycznia 1991 r.,
- od 17 grudnia 1992 r. do 30 maja 1995 r.,

- od 1 września 1995 r. do 30 września 1995 r. oraz

- od 1 stycznia 1996 r. do 29 lutego 1996 r., gdyż w tych okresach ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym.

Następnie w dniu z 26 września 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wydał dwie zaskarżone decyzje.

W toku postępowania przed organem rentowym do 31 grudnia 2008 r. ubezpieczony udowodnił 13 lat, 10 miesięcy i 16 dni jako okres pracy w warunkach szczególnych.

Do pracy w szczególnych warunkach pozwany organ rentowy przyjął następujące okresy zatrudnienia:

- od 26 maja 1978 r. do 18 września 1984 r.,

- od 1 stycznia 1985 r. do 28 października 1985 r.,

- od 12 stycznia 1986 r. do 23 listopada 1990 r.,

- od 24 stycznia 1991 r. do 1 października 1991 r. oraz

- od 15 października 1992 r. do 16 grudnia 1992 r.

na podstawie świadectwa pracy w warunkach szczególnych z 1 marca 1996 r. wystawionego przez (...).

G. W. jest absolwentem (...) w G. (1) Wydział (...) w zakresie (...). Był zatrudniony za pośrednictwem (...) w G. (1) (następnie jako (...) sp. z o.o.) u armatorów zagranicznych w systemie kontraktowym. Od 26 kwietnia 1993 r. do 19 lutego 1994 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) na stanowisku starszego oficera. W dniu 4 czerwca 1994 r. G. W. został zamustrowany na statek (...) na stanowisko starszego oficera; został wymustrowany w dniu 3 grudnia 1994 r. W okresie od 3 kwietnia 1995 r. do 20 sierpnia 1995 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) na stanowisku starszego oficera. W dniu 4 października 1995 r. ubezpieczony został wpisany do listy zaciągu zasługi na statku (...) na stanowisku starszego oficera. Zwolnienie ze statku i skreślenie z listy nastąpiło w dniu 11 grudnia 1995 r. Od 8 marca 1996 r. do 31 sierpnia 1996 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) na stanowisku starszego oficera. W okresie od 30 listopada 1996 r. do 9 stycznia 1997 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) na stanowisku starszego oficera. Od 10 stycznia 1997 r. do 14 kwietnia 1997 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) na stanowisku starszego oficera. W dniu 6 czerwca 1997 r. ubezpieczony został wpisany do listy zaciągu zasługi na statku (...) na stanowisku starszego oficera. Zwolnienie ze statku i skreślenie z listy nastąpiło w dniu 5 października 1997 r. Od 26 listopada 1997 r. do 25 marca 1998 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) na stanowisku starszego oficera. W dniu 19 czerwca 1998 r. G. W. został zamustrowany na statek (...) na stanowisko starszego oficera; został wymustrowany w dniu 13 października 1998 r. Od 18 grudnia 1998 r. do 9 kwietnia 1999 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) na stanowisku starszego oficera. W dniu 1 lipca 1999 r. ubezpieczony został wpisany do listy zaciągu zasługi na statku (...) na stanowisku kapitana. Zwolnienie ze statku i skreślenie z listy nastąpiło w dniu 26 sierpnia 1999 r. Od 27 sierpnia 1999 r. do 18 października 1999 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) na stanowisku starszego oficera. Od 30 listopada 1999 r. do 3 lutego 2000 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) na stanowisku kapitana. W dniu 4 lutego 2000 r. ubezpieczony został wpisany do listy zaciągu zasługi na statku (...) na stanowisku kapitana. Zwolnienie ze statku i skreślenie z listy nastąpiło w dniu 21 lutego 2000 r. Od 22 lutego 2000 r. do 16 kwietnia 2000 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) jako starszy oficer. Od 12 czerwca 2000 r. do 5 lipca 2000 r. ubezpieczony był zamustrowany na statku (...) jako kapitan.

Do pracy za granicą u zagranicznych pracodawców ubezpieczony był kierowany na podstawie umów zawieranych z (...) w G. (1).

G. W. uiszczał na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na ubezpieczenia społeczne; składki były wpłacane regularnie w Inspektoracie ZUS w G. (1). Pierwsza udokumentowana wpłata została dokonana w lipcu 1995 r. za czerwiec 1995 r.

Wcześniej to (...) w G. (1) uiszczala na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na oraz wpłaty na Fundusz Pracy. Podstawę wymiaru składek stanowiło przeciętne wynagrodzenie w wysokości przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w Polsce. Składki były wpłacane na konto zbiorcze marynarzy – (...) (przez (...) w G. (1)) oraz (...) (przez (...) sp. z o.o.).

W zaświadczeniu z 26 sierpnia 2019 r. wystawionym przez (...) sp. z o.o. w G. (jako przechowawca akt osobowych i płacowych) wskazano, iż G. W. był zatrudniony za pośrednictwem (...) u armatorów zagranicznych w systemie kontraktowym w następujących okresach: od 26 kwietnia 1993 r. do 19 lutego 1994 r. na statku (...) na stanowisku starszy oficer oraz od 3 czerwca 1994 r. do 3 grudnia 1994 r. na statku (...) jako starszy oficer. W ww. okresach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on prace w szczególnych warunkach na statkach morskich w żegludze międzynarodowej – jako pracownik wpisany na listę członków załogi tych statków (wykaz A dział VIII pkt 4 załącznika do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Ostatni zapis w książeczce żeglarskiej obejmuje okres zamustrowania od 13 lipca 2013 r. do 23 października 2013 r. na statku (...). Ubezpieczony został zamustrowany jako kapitan.

Zdaniem Sądu Okręgowego odwołanie ubezpieczonego G. W. było zasadne i jako takie zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury z rekompensatą. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd Okręgowy postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do emerytury z rekompensatą nie jest słuszne.

Sąd Okręgowy przywołał treść art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1924 j.t. ze zm.) i wskazał, że prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 j.t. ze zm.). Chodzi w tym wypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c ustawy emerytalnej. Sąd I instancji wskazał również na art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 j.t. ze zm.) oraz przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.)

Bezsporne w sprawie było, że odwołujący się nie nabył prawa do emerytury pomostowej ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

W niniejszym postępowaniu ubezpieczony domagał się ustalenia, że w okresach, w których był kierowany do pracy na statkach obcych bander przez (...) sp. z o.o., pracował w warunkach szczególnych i tym samym spełnia warunki do przyznania mu rekompensaty.

Sąd Okręgowy wskazał, iż organ rentowy kwestionował możliwość zaliczenia spornych okresów pracy świadczonej za pośrednictwem (...) sp. z o.o., z uwagi na fakt, iż ubezpieczony nie posiadał statusu pracownika. Tu Sąd przywołał treść przepisu art. 3 ust. 4 - 7 ustawy o emeryturach pomostowych, natomiast definicję pracownika zawiera art. 2 pkt 3 ustawy.

Sąd Okręgowy uznał, że brak jest jakichkolwiek podstaw do różnicowania sytuacji prawnej ubezpieczonego ze względu na miejsce świadczenia przez niego pracy, w szczególności biorąc pod uwagę tożsamy wymóg uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia za granicą. Po uwzględnieniu okresów pracy ubezpieczonego wskazanych w książeczce żeglarskiej tj. od 26 kwietnia 1993 r. do 19 lutego 1994 r. oraz od 4 czerwca 1994 r. do 3

grudnia 1994 r. (łącznie 1 rok, 3 miesiące i 25 dni) to ogólny staż pracy G. W. w szczególnych warunkach przekracza 15 lat.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy w punkcie 1 wyroku zmienił zaskarżone decyzje w ten sposób, że zobowiązał pozwanego do wyliczenia ubezpieczonemu emerytury z uwzględnieniem rekompensaty.

Jednocześnie w punkcie 2 wyroku, zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej Sąd I instancji stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne były w pełni znane pozwanemu organowi rentowemu na etapie postępowania przed tym organem. Podkreślenia wymaga, iż pozwany dysponował całą niezbędną dokumentacją.

Nadto Sąd Okręgowy, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018 r., poz. 265 j.t. ze zm.), w brzmieniu po dniu 27 października 2016 r., zgodnie z wnioskiem ubezpieczonego zawartym w odwołaniu, w punkcie 3 sentencji wyroku zasądził od pozwanego organu rentowego jako strony przegrywającej na rzecz ubezpieczonego kwotę 360 zł (2 x 180) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając go w całości, zarzucając naruszenie;

- prawa materialnego: art. 24 i 25 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53) w powiązaniu z art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1924) oraz art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emerytach i rentach z FUS i z § 1 i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) poprzez przyjęcie, iż ubezpieczony spełnia wszystkie warunki do przyznania rekompensaty w formie dodatku do kapitału początkowego;

- prawa procesowego: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegającym m. in. na dokonaniu błędnej oceny materiału dowodowego oraz przyjęciu, iż ubezpieczony udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych jedynie na podstawie wyjaśnień wnioskodawcy i stwierdzeniu, iż stanowią wystarczający dowód potwierdzający wykonywanie pracy w szczególnych warunkach armatorów zagranicznych.

W oparciu o powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji pozwany wskazał, że (...) sp. z o.o. nie jest pracodawcą, a jedynie jednostką pośredniczącą w zawieraniu kontraktów z armatorami zagranicznymi. Ubezpieczony nie był związany stosunkiem pracy z firmą kierującą, zatem nie można jej uznać za płatnika składek oraz za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń dotyczących wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ponadto pozwany wskazał, że ubezpieczony w okresach od lipca 1995 r. podlegał dobrowolnemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, zatem jako osoba dobrowolnie opłacająca składki na ubezpieczenie emerytalne nie jest pracownikiem.

Pozwany nie zgodził się również z odpowiedzialnością za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, ponieważ ubezpieczony na etapie postępowania przed organem rentowym nie udokumentował pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie na jego rzecz od organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było wykazanie przez G. W. 15 lat pracy w warunkach szczególnych jako warunek niezbędny do nabycia prawa do rekompensaty, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 roku poz. 1924).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego dokonana przez Sąd Okręgowy ocena mieści się w granicach statuowanych treścią art. 233 k.p.c. i nie wzruszają jej zarzuty apelacji. Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a ponadto powinna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których Sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i – wążąc ich moc oraz wiarygodność – odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNP 2000/17/655, LEX nr 41437). W razie przekroczenia naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wadliwa jest przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów, a także będące jej konsekwencją ustalenie stanu faktycznego i jego subsumowanie pod określony przepis prawa.

Nadto, jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, I ACa 513/05, LEX nr 186115).

Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącej odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności strona skarżąca powinna wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając (tak Sąd Najwyższy m.in. w orzeczeniach z dnia: 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, LEX nr 52753; 12 kwietnia 2001 r., II CKN 588/99, LEX nr 52347; 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, LEX nr 53136).

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie jest wystarczające jedynie przekonanie o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, niepubl.).

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy w sprawie, wbrew twierdzeniom apelującego znajdują odzwierciedlenie w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, a podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jest chybiony. Sąd pierwszej instancji ustalając stan faktyczny dokonał wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego. Wskazał, na podstawie których dowodów poczynił swe ustalenia, a w szczególności odniósł się do zgromadzonej dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy, przesłuchania informacyjnego ubezpieczonego oraz dowodów zgromadzonych na etapie postępowania administracyjnego. Sąd Okręgowy na podstawie całokształtu okoliczności faktycznych prawidłowo uznał, w kontekście wszystkich okoliczności faktycznych sprawy, że G. W. wykazał staż 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a praca na statkach morskich, do której został skierowany przez (...) została należycie udokumentowana, tym samym spełnił warunek nabycia prawa do rekompensaty.

W konsekwencji Sąd Odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd I instancji uznał je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Stosownie do treści art. 21 ust. 1 ustawy rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Przepis ust. 2 art. 21 ustawy stanowi natomiast, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 23 ustawy rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.).

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., czyli osób objętych nowymi zasadami obliczania emerytur, które podlegały ubezpieczeniu przed wejściem w życie ustawy, (a więc w okresie kiedy nie było jeszcze obowiązku ewidencjonowania składek na indywidualnych kontach), ustala się kapitał początkowy. Kapitał ten ustala się według zasad określonych w art. 174 ustawy emerytalnej, który modyfikuje w stosunku do zasad ogólnych reguły ustalania podstawy wymiaru oraz liczby okresów składkowych i nieskładkowych. I tak, na podstawie art. 174 ust. 2 ustawy emerytalnej do stażu ubezpieczeniowego przyjmuje się okresy składkowe wymienione w art. 6 i nieskładkowe wymienione w art. 7. Jest to niewątpliwie zawężenie w stosunku do zasad ogólnych, gdyż do obliczania emerytury na podstawie art. 53, oprócz okresów wymienionych w art. 6 i 7, uwzględnia się pod pewnymi warunkami wymienione w art. 10 ust. 1 ustawy okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i okresy z nimi zrównane. Natomiast przepis art. 174 ust. 2 nie wymienia tych okresów (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2005 r., I UK 135/04, OSNP 2005/14/217). Możliwość uznania, że wskazany okres wpływa na wysokość tak ustalonej hipotetycznej emerytury na dzień 1 stycznia 1999 r. istnieje więc tylko wtedy, gdy okres ten można zakwalifikować do jednego z okresów wymienionych w art. 6 i 7 ustawy emerytalnej. Katalog z art. 174 ust. 2 ustawy emerytalnej ma charakter zamknięty w tym sensie, że okresy w nim nieprzewidziane nie mogą zostać uwzględnione (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 marca 2005 r., III AUa 1380/04, OSA 2006/6/20, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18 czerwca 2013 r., III AUa 92/13, LEX nr 1430780).

W celu rozstrzygnięcia, czy ubezpieczony jest uprawniony do rekompensaty z art. 21 ustawy konieczne było zatem ustalenie, czy legitymuje się on 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy emerytalnej. Zdaniem pozwanego nie było bowiem prawnej możliwości zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów pracy odwołującego u zagranicznych armatorów za pośrednictwem (...) w G. (1). W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko organu rentowego jest nieuzasadnione.

Bezsporne było między stronami, że wnioskodawca nie pobierał świadczeń emerytalnych przyznanych z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Decyzją z dnia 2 sierpnia 2019 r. przyznano ubezpieczonemu emeryturę od dnia 1 lipca 2019 r. czyli od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek po osiągnięciu 65 lat.

ZUS zaliczył ubezpieczonemu 13 lat, 10 miesięcy i 16 dni okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych. Okres ten wynikał z świadectwa pracy w warunkach szczególnych z dnia 1 marca 1996 r. wystawionego przez (...). Zdaniem organu rentowego do stażu w szczególnych warunkach nie zalicza się okresu zatrudnienia za pośrednictwem (...) w G. (1) u armatorów zagranicznych w okresie od 26 kwietnia 1993 r. do 19 lutego 1994 r. i od 3 czerwca 1994 r. do 3 grudnia 1994 r. ponieważ ubezpieczony nie przedłożył świadectwa pracy, a jedynie zaświadczenie wystawione z archiwum przez (...) sp. z o.o.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że ubezpieczony legitymuje się stażem co najmniej 15 lat pracy (15 lat, 2 miesiące i 9 dni) w warunkach szczególnych co uprawnia go do zwiększenia wysokości świadczenia przez dodatek do kapitału początkowego.

Sąd Okręgowy prawidłowo wskazał, że ubezpieczony będąc zatrudniony za pośrednictwem (...) w G. (1) na statkach obcych bander u armatorów zagranicznych w spornych okresach w charakterze starszego oficera stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace, jako członek załóg statków m/v (...) i m/v (...). Okoliczność ta wynikała ze świadectwa pracy wystawionego przez (...) oraz z zaświadczenia wystawionego przez (...) sp. z o.o. oraz z książeczki żeglarskiej. Ze świadectwa z dnia 1 marca 1996 r. i zaświadczenia z dnia 26 sierpnia 2019 r. dodatkowo wynika, że w/w prace to prace wymienione w wykazie A, dział VIII, poz. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 roku Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz w Wykazie A, dział VIII, poz. 4 pkt 1 stanowiącym załącznik do Zarządzenia nr 24 Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej - prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowym - pracownicy wpisani na listę członków załogi tych statków. Ponadto (...) w G. (1), jako jednostka kierująca do pracy za granicą uiszczala składki na ubezpieczenia społeczne i wpłaty na Fundusz Pracy na zasadach i w wysokości określonej obowiązującymi w tym zakresie przepisami, co wynika z zaświadczenia wystawionego przez (...) sp. z o.o. z dnia 26 sierpnia 2019 r. Nie ma podstaw, aby kwestionować wiarygodność w/w dowodów, a wynikające z nich informacje nie budzą wątpliwości w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego.

W tym miejscu przypomnieć należy, że kwestia uznania za zatrudnienie tzw. „szczególne” prac wykonywanych przez ubezpieczonych zatrudnionych za pośrednictwem (...) stanowiły już wielokrotnie przedmiot orzecznictwa, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy m.in. w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 29 maja 2019 r., odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania II UK 191/18. We wskazanym judykacie Sąd powołał się m.in. na wyrok z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10 (LEX nr 589882) w którym stwierdzono, że zatrudnienie marynarzy polega na wykonywaniu na statkach morskich odpłatnej pracy szczególnie podporządkowanej, co przesądza o jej pracowniczym charakterze. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że taki charakter prawny zatrudnienia marynarzy mógłby być podważony tylko wtedy, gdyby z ustalonych okoliczności sprawy wynikało, iż sporna praca była świadczona nieodpłatnie, np. w ramach uprawiania turystyki albo przy braku pracowniczego podporządkowania (np. na własnym statku morskim lub jako podmiot świadczący usługi artystyczne lub inne). Podzielając ten pogląd Sąd Najwyższy w innym wyroku z dnia 19 kwietnia 2016 r., II UK 196/15 (LEX nr 2044476), stwierdził, że marynarz zatrudniony na statku morskim (także obcej bandery) nie może wykonywać swoich obowiązków w reżimie innym niż pracowniczy. Podkreślono, że kapitan statku jest przełożonym wszystkich członków załogi i to on ustala i nadzoruje tok służby na statku (zob. przykładowo art. 94 pkt 4b Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzonej w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r., Dz.U. Nr 59, poz. 534.; pkt c załącznika do Międzynarodowej Konwencji o wymaganiach w zakresie wyszkolenia marynarzy, wydawania im świadectw oraz pełnienia wacht - Konwencji STCW, sporządzonej w Londynie dnia 7 lipca 1978 r.; Dz.U. z 1984 r., Nr 39, poz. 201; art. 53 § 1 Kodeksu morskiego). Sąd Najwyższy zwrócił przy tym uwagę, że - co charakterystyczne - w polskim ustawodawstwie była i jest wyłączona inna podstawa zatrudnienia marynarza niż umowa o pracę (zob. art. 26 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu; Dz.U. z 2015 r., poz. 1569 oraz art. 26 poprzedniej ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o pracy na morskich statkach handlowych; Dz.U. z 2014 r., poz. 430). Imperatyw ten wynika nie tyle z woli polskiego ustawodawcy, ale jest uwarunkowany właśnie sposobem wykonywania pracy na statku, który odpowiada cechom charakterystycznym stosunku pracy. Z kolei w wyroku z dnia 14 maja 2014 r., II UK 465/13 (LEX nr 1475169), Sąd Najwyższy uznał, że dla oceny prawa do emerytury pomostowej nie ma przesądzającego znaczenia, że jednostek kierujących obywateli polskich do pracy za granicą nie można uznać za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy pomostowej oraz za podmiot uprawniony do wystawienia zaświadczenia, o jakim mowa w art. 51 tej ustawy. Zaświadczenie takie służy do ustalenia tzw. faktów ubezpieczeniowych - okresów pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przypadających przed dniem 1 stycznia 2009 r. i stanowi podstawę do przyjęcia, że okresy pracy w nim podane są okresami pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przy czym dla uzyskania uprawnienia do emerytury pomostowej istotne znaczenie ma fakt wykazania (udokumentowania) pracy w warunkach szczególnych (por. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 30 sierpnia 2001 r., II UKN 500/00, OSNP 2003 nr 10, poz. 258; z dnia 10 października 2013 r., II UK 106/13, LEX nr 1391452). To zaświadczenie jest - wśród innych - dowodem, na podstawie

którego mogą być w postępowaniu sądowym wykazane okresy pracy w szczególnych warunkach przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. w sposób równoważny z zaświadczeniem, o którym stanowi art. 51 ustawy pomostowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNAPiUS 1996 nr 16, poz. 239; z dnia 13 stycznia 2009 r., II UK 148/08, OSNAPiUS 2010 nr 15-16, poz. 192 i z dnia 22 października 2003 r., II UK 132/03, Służba Pracownicza 1985 nr 11, s. 22). Stanowisko wynikające z powyższych orzeczeń zostało także w całości podzielone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 marca 2017 r., II UK 10/16 (LEX nr 2271455), w którym stwierdzono, że praca na statkach żeglugi morskiej jest pracą w zatrudnieniu pracowniczym (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2017 r., II UK 85/16, niepublikowany; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 255/13, LEX nr 1738483 oraz E. Maniewska, Praca w szczególnych warunkach wykonywana za granicą u pracodawcy zagranicznego, Praca i Zabezpieczenie Społeczne 2010 nr 9, s. 34-35) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2018 r., sygn. akt II UK 23/17, LEX nr 2490055).

Przekładając powyższe na grunt analizowanej sprawy, Sąd Apelacyjny nie miał żadnych wątpliwości, że zatrudnienie wnioskodawcy za pośrednictwem (...) w okresach od 26 kwietnia 1993 r. do 19 lutego 1994 r. oraz od 3 czerwca 1994 r. (wpis w książeczce żeglarskiej 4 czerwca 1994 r.) do 3 grudnia 1994 r. (1 rok 5 miesięcy i 23 dni) na stanowisku starszego oficera bezsprzecznie było zatrudnieniem wykonywanym w warunkach szczególnych, o których mowa w Wykazie A, dziale VIII, poz. 4 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zw. z art. 3 ust. 4-7 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1924).

Sumując zatem okres zatrudnienia G. W. uznany przez pozwanego, tj. 13 lat, 10 miesięcy i 16 dni z okresem zatrudnienia za pośrednictwem (...), tj. 1 rok, 5 miesięcy i 23 dni ubezpieczony wykazał łącznie ponad 15 lat okresów wykonywania zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Wobec tak poczynionych ustaleń trafnym był wyprowadzony przez Sąd Okręgowy wniosek, iż G. W. jest uprawniony do rekompensaty, o której mowa w art. 21 ust. 2 powołanej wyżej ustawy.

Zasadnie Sąd Okręgowy uznał również odpowiedzialność pozwanego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Przypomnieć trzeba, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., sygn. akt I UK 159/04, OSNP nr 19/2005, poz. 308). Tym bardziej zatem jest to uzasadnione w sytuacji, gdy organ rentowy - mając świadomość, jak kształtuje się, jednolite i ugruntowane w spornej kwestii, orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, w tym Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - uporczywie odmawia ubezpieczonym prawa do świadczeń, powołując się na argumentację nie znajdującą akceptacji w judykaturze. Sąd Najwyższy - wobec jednolitości w zakresie prezentowanych przez Sądy poglądów - odmawia już przyjmowania do rozpoznania skarg kasacyjnych organu rentowego wywiedzionych w sprawach dotyczących przyznania prawa do rekompensaty, w sytuacji gdy kwestią sporną jest zasadność uznania za zatrudnienie w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia za pośrednictwem (...) w G. (1) u armatorów zagranicznych. Z tych względów uznać należało, że również i w przedmiotowym zakresie wyrok Sądu I instancji odpowiada prawu.

Podzielając zatem stanowisko Sądu I instancji i uznając wywiedzioną przez pozwanego apelację za niezasadną, Sąd na mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach procesu za II instancję Sąd Apelacyjny orzekł w punkcie 2 wyroku uwzględniając zasadę odpowiedzialności za wynik procesu – art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz art. 108 zd. 1 k.p.c. w zw. § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – 2 x 240 zł. (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSA Małgorzata Gerszewska